

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Ds K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Drs J. van Andel, 's-Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Groenheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr J. Thijss, Meppel; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Brossstraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland en Ned-Indië f7.50 per jaar.

Advertentie: 25 ct. p. regel. — Loose nummers f0.15.

HOUD: Het jaar 1925 I. — Kerkelijk Leven: Maar met een verbeterde Bijbelvertaling langer gedraald? XII. Peet van Maastricht over het spreken van de slang III (Sio). Het rationalistische gevaar. Ook een juridisch gevaar? I. Een Chr. Gerof. stem. (Naschrift). — Pop. Wetensch. Schetsen: Apocriefe Kerstgeschiedenissen II. — Muzikale Kroniek XVI. — Opvoeding en Onderwijs: Eenheid gevraagd. — Literatuur en Kunst: Een „psycho-pathologisch element“ in de moderne roman-literatuur II. — Zending en Evangelisatie: Stockholm en de Zending II. — Perschoon. — Kerknieuws.

HET JAAR 1925.

I.

Het jaar van Locarno.

Men behoeft niet lang te zinnen of diep te peilen om voor het jaar, dat achter ons ligt, de juiste typeering te vinden.

Zij dringt zich vanzelf op.

Het jaar 1925 zal in de annalen der geschiedenis bekend blijven als het jaar van Locarno.

In dit pareltje onder de steden aan de Italiaansche meren, dat door de grootsche, doch rustige lijnen van zijn omgeving en de harmonieuze kleurenmeningeling van zijn natuur een vredessfeer schept, vonden na vele jaren van oortijdsch-modernen oorlog en vreeselijken vrede elkander voor het eerst de mogendheden, die al het mogelijke beproefd hadden om elkaar te verslinden.

16 October is een gouden datum geworden.

Zeven verdragen werden opgesteld, waarbij men zich verplichtte zich te onthouden van den aanvalsoorlog en zich verbond tot wederzijdsche hulp om zulk een aanvalsoorlog te keeren.

Den 1sten December werden te Londen de trakaten getekend. En de geïllustreerde bladen lieten niet na de blijde gezichten der ondertekenaars bijzonder relif te geven.

En al kunnen wij de teekenstift niet prijzen, die de Kerstklokken liet bengelen: Locarno! Locarno! Locarno! al zien we de boodschap der engelen in Efrata's velden in het gebeurde te Locarno niet vervuld, al bleef het „Vrede op aarde“ voor ons waarachtig, ook toen de kanonnen dreunden en de natiën dreinden, toch mogen wij het nieuwe jaar slechts binnentreden met een danktoon, geheiligd aan Hem, die het den geloovigen weder bewees: Door Mij regeeren de koningen en de vorsten stellen gerechtigheid. Door Mij heerschen de heerschers en de prinses, al de rechters der aarde. (Spr. 8:15).

Want Locarno bereidde pure verrassing.

Wat daar tot stand kwam, was bijna de inval van een oogenblik.

Men had lange jaren op andere oplossingen gebreed.

Maar de schalen der vredesieren, die idealisten en practici hadden aangedragen, braken niet open.

Geen vredesduifje hipte zwak koerend er uit.

Wat Bourgeois, Wilson, Cecil hadden gewild, die alleen van de volkenbondsidee heil verwachtten, werd niet verwezenlijkt.

Maar wat Austen Chamberlain oorspronkelijk niet had gewild, dat geschiedde.

Op het oogenblik wordt Chamberlain van alle kanten gevleid.

Hij is favoriet in Engeland, ja in heel Europa.

Zoodra er weer Nobelprijzen worden uitgereikt, zal hij wel het eerst daarvoor in aanmerking komen.

Doch als die prijs hem wordt toegekend zal het zijn niet naar verdienste, maar naar genade, naar de algemeene genade onzes Gods.

De Engelsche bladen maken er geen geheim van, dat Chamberlain alle geniale gaven mist.

Hij heeft slechts gegrepen de vrucht, welke God aan den volkerenboom van Europa had doen ripen.

Hij zag het het eerst, dat zij rijp was.

Zijn oogen werden ervoor geopend.

Reeds in ons overzicht van het vorige jaar merken wij op, hoe de Opperste Wijsheid bezig was de tot ijs gestolde nationale gevoelens te ontdoi-

en, de wraak te verweken, de harde geluustrekken te ontspannen en een geest van toenadering aan te kweken.

Maar het vruchtbeginsel van saamhoorigheid had zich nog nauw gezet.

Wie had durven verwachten, dat het binnen één jaar tijds tot sappige vrucht zou zijn uitgegroeid?

Het is wonderlijk in onze oogen.

Natuurlijk vielen de idealisten weer aan het droomen.

Eén kreeg het voor hem verrukkelijke gezicht, dat er geen grenzen meer in Europa bestonden. Geen lastige douanen vergalden meer de buitenslandsche reizen, geen invoerrechten hielden den nationalistischen najver wakker, geen vreemde munt gaf den toerist een gevoel van onwennigheid, geen statenbrokjes braken den leertragen scholier het hoofd. Europa was tot een eenheid saamsmeed.

Het gezicht was niet af.

Het gaf er geen opheldering over, of Esperanto, dan wel Ido, Etem of Continental allerwege zou worden gesproken; of de eenheid-Europa nog kleinere eenheden onder zich zou duldten, dan wel of ze ongedeeld zou zijn; of tot Europeesche hoofdstad Parijs, Weenen, Berlijn, Rome, Londen zou zijn verkoren, om Amsterdam en den Haag maar direkt uit te schakelen; of een Mussolini het diktatoriaat zou uitoefenen dan wel de spruit uit een of ander Europeesch koningshuis op een troon zou zetelen.

Dan was het visioen van Victor Hugo vollediger. Deze schouwde, hoe de Vereenigde Staten van Europa en de Vereenigde Staten van Amerika met behulp van een langen arm elkander de hand reikten.

Er zijn menschen, die nooit leeren, dat droomen bedragt zijn.

Trouwens het Freudisme zorgt er wel voor, dat de droompapieren op koers blijven.

Anderen mokken een beetje, dat Locarno een sta-in-den-weg voor de realisatie van de Volkenbondsidee is geworden.

Vooral op Amerika zijn zij gebeten, omdat dit land, dat eens bij monde van een zijner grootste zonen, Wilson, die idee evangeliseerde, later praktisch verloochende.

De optimisten onder hen maken bonne mine au mauvais jeu en prediken, dat Locarno in elk geval dient aangemerkt als een der treden van den Volkenbondsladder.

Als de menschheid nu maar wat kwieker wil worden, zal spoedig de bovenste sport zijn bereikt.

En vooral als Amerika zijn houding wijzigt.

Amerika (waarmede wij korthedshalve de Vereenigde Staten van Noord-Amerika aanduiden) werd in het afgelopen jaar sterk bekritiseerd.

Toch moet, om billijk te blijven, aangenomen, dat, wanneer Amerika zich warmer jegens den Volkenbond had gedragen, Locarno slechts een nummer zou zijn in de lange lijst van plaatsen, waar konferenties mislukten.

Hoeveel ook wij voor de Volkenbondsidee gevoelen, wij kunnen er niet om rouwen, dat Amerika obstinaat blijft.

Welke motieven Amerika voor haar belangstellende onverschilligheid jegens Europeesche aangelegenheden heeft, valt moeilijk uit te maken.

Maar dat het door haar houding er toe medewerkt, dat Europa haar zelfstandigheid zooveel mogelijk bewaren zal, is buiten kijf.

Men heeft het Amerika kwalijk genomen, dat het onderscheiden landen om betaling van hun schulden maande.

Men meende, dat de Vereenigde Staten, waar dit jaar het oconomisch welvaren weer een snel klimmende kurve afteekende, tegenover zijn debiteuren wel wat hummer kon zijn en best de krijtjessers op zijn lei kon uitgeven.

Caillaux en anderen hebben zich op de knie van Uncle Sam gezet om het hart van oompje te vernurwen.

Heelemaal vergeefs is hun diplomatieke zending niet geweest.

Oom wilde wel wat laten vallen.

Maar alles kwijtschelden — daar had de lange als met stijfel gestijfde Puntbaard geen ooren naar.

En Europa mag er dankbaar om zijn.

Nu vormt de schuldenlast een heilzaam tegenwicht tegen eventueelen oorlogslust.

Dat is een waarborg te meer voor de handhaving van Locarno's trakaten.

Want als Europa weer dik in het geld zat of althans oconomisch er wat bovenop was — wij vreezen, dat er weldra zoo af en toe met den sabel op de tafel zou worden geslagen.

Deernis met de slachtoffers van oconomische uitputting blijft ons hart vervullen, maar aan den anderen kant moet Europa toch nog eenige jaren lang zijn harde les van voren aan opzeggen, opdat voorloopig het getal slachtoffers niet vermeerderd worde.

Daarbij komt nog iets.

Indien de Volkenbondsgedachte in de richting van Wilson c.s. zich ontwikkelde en gestalte verkreeg, zou dat, naar wij duchten, een gevoelige slag zijn voor de Europeesche kultuur.

Door haar overwicht zou Amerika alle Europeesche Staten feitelijk van zich afhankelijk maken. Zij zou Europa absorbeeren. Gelijk het totnogtoe de Europeesche kultuur in zich opnam, zou zij wel blijven doen. Maar zoodra deze haar zelfstandigheid verliest, wordt zij in de ontplooiing van haar eigen karakter belemmerd. En op den duur moet zij dat karakter inboeten.

Dat zou voor de wereld een geweldige verarming beteekenen.

Want wij willen er niet aan, dat de Europeesche kultuur seniel is geworden.

Al zou zij haar eerste jeugd achter den rug hebben, des te meer rekenen wij haar onder de voorzienigheid Gods tot de veldragen prestaties van een volwassen persoonlijkheid in staat.

De meest natuurlijke ontwikkeling van het volkerenleven zou o.i. deze zijn, dat de Europeesche Staten met elkander een Bond vormden (niet tot Vereenigde Staten van Europa werden opgesmolten) en dat die Bond verband zocht met Amerika, opdat zij als twee tegen elkander opwegende machten zouden samenwerken.

Hoe meer de Volkenbond zich organischen groeien doet stelt, des te hechter zal hij blijken.

Baaron niet het minst begroeten wij in het voorbije jaar Locarno met vreugde.

Dan — loopen wij niet vooruit.

Ook onze idealen voor de menschheid moeten onderworpen aan Gods wil.

Vertrouwend leggen wij ons neer bij Zijn Woord: door Mij regeeren de koningen en stellen de vorsten gerechtigheid.

HEPP.

KERKELIJK LEVEN.

Mag met een verbeterde bijbelvertaling langer gedraald?

XII.

Uitgangspunt voor de bespreking van deze urgente kwestie is het rapport, dat in deze materie op de Synode van 1917 werd uitgebracht en de konklusies, welke daar werden aangenomen. De Synode achtte een herziening van de Statenvertaling niet beslist noodzakelijk.

Ten opzichte van de wenschelijkheid stond zij anders. Het rapport onderscheidde daarbij tusschen het groote bezwaren. De laatste zou de moeite niet loonen. Het gaf de voorkeur aan de tweede. Toch meende het rapport, en de Synode sloot zich daarbij aan, dat de Synode daartoe niet zelf het initiatief moest nemen, omdat nog te veel voorarbeid moest worden verricht.

Het bezwaar van den voorarbeid is thans

weggenomen. Hija een derde van heel de Schrift is door Gereformeerde Godgeleerden sindsdien opnieuw vertaald en gekommentarieerd. Dit mag voldoende geacht om met den definitieven vertaalarbeid een aanvang te maken.

Zij, die dien voorarbeid hebben verricht zijn als vanzelf tot vertalers aangewezen. Zij staan thans nog in de kracht van hun leven. En waar met de vertaling een aanzienlijke tijd is gemoeid, is uitstel zeer te ontraden.

Ook dit mag niet vergeen: gelijk in den tijd der Statenvertaling is ook thans het tekstonderzoek tot een rustpunt gekomen. Men kan zeggen, dat we thans een nieuwen tekstus receptus van het Nieuwe Testament hebben. Is dan niet de gelegenheid gunstig om nu met een verbeterde bijbelvertaling te beginnen?

Is de Statenvertaling tot stand gekomen in een tijd, toen men zich voor de autoriteit der Schrift boog en heeft zij er middelkeren toe meegeweekt, dat in den tijd van insinking, welke daardoor gevolgd is, vele eenvoudigen aan de waarheid vasthielden, wij hebben er ons ernstig rekenschap van te geven of ons in deze mis-schieten niet een de capo van het verleden wacht en of wij verantwoord zijn, wanneer wij het nageslacht niet het kostelijk kleinood nalaten aan een verbeterde bijbelvertaling. Wanneer overhoofd de deformatie onze kerken mocht verminken, is wellicht in geen eeuwen een zuivere vertaling te wachten. En zoolang kan onze Statenvertaling niet meer mee.

Op het reformatorisch program behoort verbetering der bijbelvertaling te staan vóór uitbreiding der belijdenis en herziening der liturgie, hoe gewenscht beide laatste ook zijn. Want en belijdenis en liturgie zijn ten opzichte van de Schrift secundair. God heeft de zielen der geloovigen aan die Schrift gebonden. Verreweg de meesten kennen echter de Schrift slechts in een vertaling. Maar dan heeft de kerk ook te zorgen, dat deze vertaling zoo getrouw mogelijk zij. En nu zal geen deskundige durven beweren, dat de Statenvertaling, hoe uitnemend ook, het meerdere licht doet uitschijnen, dat God over de Schrift voor het tegenwoordige geslacht deed opgaan. Het verschil tusschen „grondtekst“ en Statenvertaling is waarlijk niet zoo gering. Neemt men dat verschil niet zooveel mogelijk weg, dan zal hiervan het gevolg zijn, dat de gemeente meer en meer los wordt van het Woord.

Symptomen van los-woorden van het Woord komen af en toe in de prediking reeds tot uiting, door de individuele vertalingen, welke van den kansel soms worden geboden en waarbij er zijn, die nog gebrekkelijker zijn dan de Statenvertaling.

Nog enkele symptomen kunnen genoemd als het lezen van andere vertalingen, bewerkt door mannen, die niet op Schriftgeleuvig standpunt staan bij huiselijke godsdienst oefeningen en de vraag, waarmee men beroep op de Schrift soms krachteloos zoekt te maken; maar is de vertaling van dien tekst wel juist?

Men zegge niet: maar uit de Statenvertaling is toch nog wel den weg der zaligheid te kennen. 'Moet ons allereerst om God te doen zijn. Dan wordt elk van Zijn woorden waardevol.

Voorbeelden ter vergelijking van de statenvertaling met nieuwe vertalingen, welke als voorbereidend werk voor een verbeterde vertaling kunnen dienen.

1. Uit de Psalmen.
2. Uit Jesaja.

Even groote verschillen vindt men in de profetieën van Jeremia, gelijk de Statenvertaling ze ons lezen doet en zooals Prof. Dr. G. Chr. Aalders, blijkens zijn vertaling en uitlegging in de „Korte Verklaring der Heilige Schrift“ ze wil overgezet zien.

Wij gaan bij deze voorbeelden weer op dezelfde wijze te werk als bij de vorige.

Men leide er dus volstrekt niet uit af, dat er niet nog in de vertaling verder van elkander afwijkende plaatsen konden zijn bij te brengen.

Ook hier weer vindt men links de Statenvertaling, rechts die van Prof. Aalders.

Volge dan eerst een gedeelte uit Jeremia 13.

16. Geef eere den Heere, uwen God, eer dat Hij het duister maakt, en eer uwe voeten zich slooten aan de schemerende bergen; dat gij naar licht wacht en Hij dat tot een schaduw des doods stelde, en tot eene donkerheid zette.

17. Zult gijlieden dat dan nog niet hooren, zoo zal mijne ziel in verborgen plaatsen weenen wegens den hoogmoed, en mijn oog zal bitterlijk tranen, ja van tranen nederdalen, omdat des Heeren kuddes gevankelijk is weggevoerd.

18. Zeg tot den Koning en tot de Koningin: Vernedert u, zet u neder; want uw gansche hoofdsieraad, de kroon uwer heerlijkheid, is nedergedaald.

19. De steden van het Zuiden zijn toegesloten en er is niemand, die ze opent; het gansche Juda is weggevoerd, het is geheel en al weggevoerd.

20. Hef uwe oogen op en zie, die daar van het Noorden komen! Waar is de kuddes, die u gegeven was, de schapen uwer heerlijkheid?

21. Wat zult gij zeggen, wanneer Hij bezoeking over u doen zal, daar gij hen geleerd hebt (tot) vorsten, tot een hoofd over u te zijn; zullen u de smarten niet aangrijpen, als eene barende vrouw?

16. Bewijst den Heere uwen God eer, voordat Hij 't doet donker worden, en voordat uwe voeten zich slooten aan de schemerende bergen; dat gij naar licht wacht, maar Hij dat tot duisternis maakt, in zwarte bewolking verkeert.

17. Maar indien gij er niet naar hooren wilt, zal mijne ziel in schuilplaatsen weenen om den troest, en mijn oog bitter schreien, ja tranen vlieten, wijl de kuddes des Heeren is weggevoerd.

18. Zeg tot den koning en tot de gebiedster: zet u op de laagste plaats, want gevallen is van uwe hoofden uwe sierlijke kroon.

19. De steden van het Zuiden zijn toegesloten en niemand doet open; ontvolkt is Juda geheel en al, ontvolkt volkomen!

20. Hef uwe oogen op en zie ze, die komen uit het Noorden! Waar is de kuddes, die u gegeven was, uwe sierlijke schaapskuddes?

21. Wat zult gij zeggen, als Hij ze over u tot een hoofd stelt? — en gij hadt ze aan u gewend als minnaars! — Zullen u dan geen weenen aangrijpen, gelijk eens barende vrouw?

Men bedenke hierbij wel dat het in de bedoeling van Prof. Aalders en de andere auteurs, die in deze serie schrijven, ligt, om een geheel nieuwe vertaling en niet een herziening van de Statenvertaling te geven.

Dit is echter een kwestie, welke wij vooralsnog in het midden laten en eerst aan het eind van deze artikelenreeks hopen te bespreken.

In elk geval doet men goed te onderscheiden tusschen wat in deze vertalingen beter en wat anders gezegd wordt dan in de Statenvertaling.

Men stelle alzoo geen vragen als: in welk opzicht is in vs 16 „bewijst eer den Heere“ beter dan het „Geef eere den Heere“ van de Statenvertaling; of „trots“ in vs 17 beter dan „hoogmoed“ of „ontvolkt“ in vs 19 beter dan „weggevoerd“.

Dat zijn nuanceeringen, welke, gesteld dat ze verbeteringen inhouden — wat natuurlijk door nader onderzoek beslist zou moeten worden — het omvangrijke werk van een verbeterde bijbelvertaling niet zouden kunnen rechtvaardigen.

De zin blijft er geheel dezelfde door.

Bovendien zijn de woorden, die daarvoor in de Statenvertaling gebruikt worden, niet onverstaanbaar geworden.

Maar anders staat het met verschillende andere uitdrukkingen in deze verzen.

Dat bergen in de schemering (vs 16) duidelijker is dan schemerende bergen is nog het voornamste niet.

Maar in hetzelfde vers roept het: schaduw des doods van de Statenvertaling een verkeerde voorstelling op. Haar opvatting berust op een foutieve woordafleiding.

Dat een oog van tranen nederdaalt (zie vs 17), is stellig niet verstaanbaar nagedrukt. Dat het in tranen wegvliet of dat tranen vlieten geeft veel juistere de meening van den profeet weer.

In vs 18 maakt de Statenvertaling van een woord, dat „moesteres“ uitdrukt vrij eigenmachtig: Koningin. Nu is het op zichzelf wel mogelijk, dat de vrouw van den Koning hiermee wordt aangezien. Anderen echter achten het waarschijnlijk, dat hier de moeder van den Koning is bedoeld. Prof. Aalders kiest hier den eenig veiligen weg en houdt zich dicht aan het oorspronkelijke door te vertalen: gebiedster.

In dit vers vindt men ook weer: nedergedaald, in de Statenvertaling, wat door Prof. Aalders meer precies is weergegeven door: gevallen. Een kroon valt, maar daalt niet neder. Het omslachtige en daardoor eenigszins duistere: vernedert u, zet u neder, wordt dadelijk opgeklard door eenvoudig te vertalen: zet u op de laagste plaats. Men lette ook op het laatste lid van dit vers, waar de enkele woorden: want gevallen is van uwe hoofden uwe sierlijke kroon dienen ter vervanging van: want uw gansche hoofdsieraad, de kroon uwer heerlijkheid is nedergedaald.

En om nu niet langer bij allerlei bijzonderheden in deze perikop stil te staan — wie verstaat, wat hij leest, als hij toekomt aan vs 21?

Wat zult gij zeggen, wanneer Hij bezoeking over u doen zal, daar gij hen geleerd hebt (tot) vorsten, tot een hoofd over u te zijn? Hoe kan men uit zulk een vertaling uitkomen? Is ze niet geheel onleesbaar?

Daartegenover grijpt het Woord des Heeren in de nieuwe vertaling u dadelijk aan: 'Wat zult gij zeggen, als Hij ze (liever: hen, H.) over u tot een hoofd stelt? — en gij hadt ze (liever: hen, H.) aan u gewend als minnaars! Zij met wie het volk vroeger op intimen voet leefde, zullen dan door God als heerschers, als onderdrukkers over hen gezet worden.

Ook hier blijkt het weer, dat het vertalers uit onzen tijd gelukt, veel, wat de Statenvertalers niet begrepen en daarom maar zoo goed en zoo kwaad als het ging in Nederlandsche woorden overbrachten, in voor ieder vatbare taal over te zetten.

Thans eenige verzen uit het 17de hoofdstuk. Van den man, die op den mensch vertrouwt, wordt gezegd:

6. Want hij zal zijn als de heide in de wilderness, die het niet gevoelt, wanneer het goede komt; maar blijft (in) dorre plaatsen in de woestijn (in) zout en onbewoond land.

6. Hij toch zal zijn als een kale struik in de steppe, en hij zal niet zien, dat het goede komt, maar hij zal be-wonen dorre oorden in de woestijn, zittachtig land, waar men geen verblijf houdt.

Maar van den man, die op den Heere vertrouwt:

8. Want hij zal zijn als een boom, die aan het water geplant is, en zijne wortelen uitschiet aan eene rivier, en gevoelt het niet, wanneer er eene hitte komt, maar zijn loof blijft groen; en in een jaar van groote droogte zorgt hij niet en houdt niet op van vrucht te dragen.

8. Hij toch zal zijn als een boom geplant aan water en die aan een stroom zijn wortelen uitschiet; en die niet te vreezen heeft als hitte komt, maar wiens loof groen blijft, en die in een jaar van droogte geen zorg heeft, noch nalaat vrucht voort te brengen.

Men ga zelf eens na, hoeveel zuiverder de beeldspraak is gehouden in de nieuwe dan in de oude vertaling.

Doch vergelijk ook verder:

11. (Gelijk) een veldhoen (eieren) vergaderd, maar broedt ze niet uit, (alzoo) is hij, die rijkdom vergaderd, doch niet met recht; in de heft zijner dagen zal hij dien moeten verlaten, en in zijn laatste een dwaas zijn.

12. Een troon der heerlijkheid, eene hoogheid van he-eurste aan, is de plaats on-zes heiligheden.

13. O Heere, Israels Ver-wachting! allen, die U ver-laten, zullen beschaamd wor-den; en die van Mij afwijken, zullen in de aarde geschre-ven worden, want zij ver-laten den HEERE, de Spring-ader des levenden waters.

14. Genees mij, HEERE! zoo zal ik genezen worden; behoud mij, zoo zal ik be-houden worden; want Gij zijt mijn lof.

15. Zie, zij zeggen tot mij: Waar is het woord des HEEREN? laat het nu komen!

16. Ik heb toch niet aan-gedrongen, meer dan eenen heerder achter U (bestaande); ook heb ik den doodlijken dag niet begerd, Gij weet het: wat met mijn lippen is gegaan, is voor Uw aange-zicht geweest.

11. Een veldhoen, dat eie-ren uitbroedt, die het niet gelegd heeft, is wie rijkdom verwerft, doch niet rechtma-tig; op de heft zijner dagen zal hij dien moeten achte-laten, en in zijn einde zal hij een dwaas zijn.

12. Troon der heerlijkheid, verhevens van den aarvang af, plaats van ons heiligheden.

13. hope, Israels, HEERE, allen die U verlaten, zullen beschaamd worden en de af-wijkenden zullen in de aarde geschreven worden, want ze hebben verlaten de spring-bron van levend water, des HEERE.

14. Genees mij, HEERE, dan zal ik genezen zijn; help mij, dan zal ik geholpen zijn, want mijn lof zijt Gij.

15. Zie, zij zeggen tot mij: waar blijft het woord des HEEREN? laat het toch ko-men!

16. Ik echter heb niet achter U aangedrongen op rampspoed, en den dag des verdelers heb ik niet begerd. Gij weet het: wat van mijn lippen uitging is voor Uw aangezicht geweest.

Een sterk staaltje, dat de Statenvertaling soms het tegenovergestelde zegt, van water in den grondtekst staat, vindt men in v. 11. De Statenvertalers spreken van een veldhoen, dat haar eieren niet uitbroedt. Prof. Aalders en met hem alle nieuwere vertalingen van een veldhoen, dat de eieren wel uitbroedt.

Volgens Prof. Aalders bevat vs 12 een aanspraak tot den Heere. Er zijn er onder de nieuwere, die het in deze meer met de Statenvertaling houden. Dit zou alzoo een punt zijn, waarop onderzoek van meerderen gewenscht is, opdat men tot een gezamenlijk resultaat kome. Wat wij bij de vertalingen van de hoogleraren Noordzij en Ridderbos opmerkten, willen we hier nog even in herinnering brengen: men beschouwde dit voorbereidend werk niet tegen de bedoeling van deze vertalers in als definitief werk, dat men gemakshalve zoo maar kan overnemen. Neen, er zou op moeten worden aangestuurd, dat zij elkanders werk controleeren en er over beraadslagen.

Wij gaan nu maar voorbij, hoe vs 13 in de Statenvertaling heeft: „die van Mij afwijken“ en bij Prof. Aalders alleen: de afwijkenden. Ook bij het verschil in vs 14 kunnen wij niet stilhouden.

In vs 15 komt in de vertaling van Prof. Aalders ongetwijfeld de uitdagende toon beter tot zijn recht.

Belangrijk is de afwijking in vs 16. Blijkens hun inlansching: betaamde, zaten de Statenvertalers met het begin van dit vers verlegen. De vertaling van Prof. Aalders, welke gegrond is op oude over-zettingen, trekt aan door haar eenvoud en haar samenstemming met het verband. Toch zijn er, die hier wel aan het woord: herder vasthouden, doch ook dan wordt de vertaling anders dan die van onzen Statenbijbel. Gelijk Prof. Aalders in een noot aantekent, zou ze dan moeten zijn: „ik heb mij niet onttrokken om herder te zijn achter U“.

Ook hier is dus nader onderzoek op zijn plaats. Doch dit kan wel reeds worden vastgelegd: De Statenvertaling deugt op dit punt niet.

— Petrus van Maastricht over het spreken van de slang.

III. (Slot.)

Niet alleen is de geciteerde passage uit Maastricht dogmatiek van belang, om daaruit de dwalingen van een rationalist als Bekker ten opzichte van het spreken van de slang te leeren kennen, maar ook om de wijze, waarop hij de letterlijke opvatting van dit verhaal verdedigt.

Hij redeneert niet, zooals apologeten nog al eens dikwijls doen: voor het één is minstens evenveel te zeggen als voor het ander.

Maar hij gevoelt, dat aan dit rationalisme geen voet mag worden gegeven.

Hij is er dan ook niet toe geneigd om iets in het midden te laten of een andere meening voor toelaatbaar te verklaren.

Integendeel spreekt hij zoo beslist mogelijk van zich af. Dat kon van een man als Petrus van Maastricht, den eminenten opvolger van den grooten Voetius, ook niet anders verwacht worden.

Met Bernhardinus de Moor was hij de voornaamste theoloog uit het tijdperk van naboei der Gereformeerde theologie hier te lande.

Tegenover de tientallen, die voor de halfheid kazen, hield hij voet bij de Gereformeerde waarheid.

Waar dan de omstandigheden, waaronder hij leefde, loont het alleszins de moeite naar hem te luisteren.

Niet — men versta ons wel — alsof wij zijn verdediging in alle punten tot de onze zouden willen maken.

Tegenover de bedenkingen van het rationalisme zijn meer oplossingen mogelijk dan die ééne, welke hij voorstond.

Men wordt hier geplaatst voor een ware l'embarras des solutions, zoodat men soms spreken moet: kies maar uit; 't kan dus geweest zijn, doch ook zóó; maar in ieder geval drijft het rationalisme ons niet in het nauw.

Uit de beantwoording van Petrus van Maastricht blijkt, dat hij de mogelijkheid openlaat, dat er meer slangen in het Paradijs geweest zijn, doch dat, hoe dit ook zij, de

gepaalde slang, der verleiding, is niet overtrof. A loelen is, moet er moge thans door andere die hier geweest is, overtroffen hee-rijzen“.

Mag dezelfde Horst uit d' overtroffen hee-nemen: onbewu-merkwaardig verpung: maar l de vrouw verlei-Gesteld — zóó, dat hij omslaan-gegaan, dan zou niet te verwond-

Een snedig a-Satan toch d-niet dwaas? Ko-niet gelukken z-

Wij zullen M-en, ofschoon d-Maar wij mo-

ruimte nog voor-nog enkele za-Synode.

Hadden wij r-Gereformeerde-gunnen.

Men zou zien-thans tegen he-aluws schuilt (ogen in deze v-

Doch voorsba-Petrus van Maa-Het zal uit di-zijn te herleid-Genesis 3.

Men komt hi-aanle dogma-Daarom is-van het rat-Prof. Bavinel-„Principeel be-

leid, alle wege-tot overwinning-Evangelie, heel-volgende is ont-geplant is“.

Indien hier-zou het daare-waard zijn.

Maar er zit r-In welke ged-om vertoonen, Genesis 3 tornt

= Het Rational-Het valt kw-worden bedre-De toestand-het aanzien.

Gaven in de-overzijde-kerken, welke-beheerscht en-lijke strekking-dan de mees-nemen, sinds-van Gereforme-

den kenner r-Niet gaarne-dat het ratio-gesloopen.

En allermin-niten, dat er-welbewust he-geeren.

Veeler nem-die publiciste-van Schrift-wenschen te-gemeenend.

Maar daart-dat men in vr-gemeenend van-terwijl achter-lijk kleefden.

Wij willen-te voeden.

Wij willen-Maar dan-met luider st-

Waarschuw-Gevaar op z-

En die was-legen bedoels-betrekking tot-zelfde argum-dienen.

Wij zouden-noemen.

Zoo draagt-duidelijke spe-vaar geen vc-